

Nemzeti kisebbség és tudományosság

LÁSZLÓ ÖLLŐS
Our National Minority and Science

342.72/.73
172.15
323.1

Keywords: freedom, rights, national identity, public opinion, scientism.

A modern nemzeti identitás születésének a legfelszabadítóbb eleme nem pusztán a középkori „natio” érvényességének kiterjesztése volt. Nem csak az az elhatározás, hogy a nemzetnek immár mindenki a tagja, és nem csupán a privilegizált rendek alkotják. Hanem annak megélése, hogy a magas kultúra is mindenki potenciális tulajdonává válhat,¹ sőt az addig lenézett, közönségesnek tartott, majd népinek nevezett kultúra legszebb elemeit oda emelték, ahova értékük szerint tartozniuk kellett.² Ez a látásmód emberek tömegét tette potenciálisan egyenértékűvé és nyitotta meg előttük a kulturális felemelkedés kapuját. Egyenjogúvá válásuk a rendi különbségek jogi eltörlésével aligha lett volna elég e kulturális szemléletváltás nélkül. A nemzeti identitás tehát az emberi identitás tudományos és művészeti elemeinek társadalmosítását, s vele a modern politikai közösség kialakulását is jelentette. A korábbi rendi lojalitást és hitbéli kötöttségeket olyan ismeretek és készségek módosítják, amelyek a korábban egyszerűnek tekintett embernek is megadják a lehetőséget a társadalmuk és államuk egészének átgondolásához. Fontos leszögeznünk ezen a ponton, hogy csak lehetőséget adnak.

Ám még ezzel a korláttal együtt is a kulturális felemelkedés lehetősége teszi a nemzeti szabadságot egyben kulturális szabadsággá. Ámde az ember kulturális szabadságának egy sajátos gyengéje is van. Nevezetesen akkor is veszélyeztethető, ha az érintettek első generációs emberi jogait, tehát szabadságjogainkat klasszikus értelmezésükben biztosítja az állam. És akkor is biztosítható, ha senki számára sem garantálja azokat. Tehát diktatúrák is kijelenthetik, hogy védik polgáraik nemzeti jogait más nem-

-
- 1 Ernest Gellner szerint a nacionalizmus legfőbb oka és a magas kultúra popularizálásának szükségessége az iparosodás okán. Lásd: Gellner, 1995.
 - 2 A korábban lenézett, népinek nevezett kultúra szépsége, mélysége kétségtelen, hatása pedig óriási.

zetek elnyomó szándékával szemben, hiszen biztosítják anyanyelvi művelődésüket, az államilag is támogatott magas kultúra részévé teszik népi kultúrájuk sok elemét, a korábbi lenézés helyett megbecsülik, sőt esetenként segítik szokásaik, hagyományaik ápolását, államivá teszik egyes szimbólumaikat.

Ezzel szemben alkotmányos demokráciák is elnyomhatják az olyan polgáraikat, akiket nem tekintenek az állam által elsődlegesnek tartott nemzeti kultúra hordozóinak. Noha szabadságjogaikat formálisan tiszteletben tartja az állam, ám úgy értelmezi azokat, hogy kultúrájuk, nyelvük, más fontos sajátosságaik a többségével egyenlővé ne válhassanak.

Az egyenlőtlen helyzetbe szorított kisebbségi kultúrán belül tehát úgy kellene a magas kultúrát és benne a tudományosságot a közbeszéd tárgyává, tehát közkinccsé tenni, hogy a nemzetállam fő erőinek ez nem célja.

Az adott kisebbségnek tehát több kihívásra kell választ találnia az ilyen helyzetben. Az egyik, hogy miképpen vizsgálja meg saját közösségének múltját, jelenét és jövőjét. A másik, hogy eredményeit miként ismertesse meg saját népcsoportjával. A harmadik pedig, hogy mi módon juttassa el a nemzeti többség közvéleményéhez.

A Fórum Intézet születésekor, 1996-ban mindhárom kérdéssel szembesült. Egy nemzeti kisebbség társadalomtudományos életének az első kihívása, hogy legfontosabb témáját a mindegyik tudományterület eszköztárával vizsgálja. Köztudomású, hogy ennek a célnak az eléréséhez nemcsak kutatókra, hanem intézményes háttérre is szükség van. Egy a kutatómunka szervezeti hátterét, forrásait, publikációs lehetőségeit megteremtő, a munkálatokat összehangoló intézményre.

Erre a kihívásra egy nyitott és rugalmasan változó intézeti szerkezet lett a válasz. Ennek egyebek között része a sokféle forrásból eredő finanszírozás, a kutatókkal konkrét projektumokon belül való együttműködés.

A második kérdésre kutatási eredményeinek saját eszközökkel történő közzététele, valamint a modern kommunikáció több módszerének és számos eszközének használata volt az egyik válasz. De a többféle szervezeti ág megszületése nemkülönben. Az intézet így a legkülönbélebb képzési és fejlesztési programokba is bekapcsolódhatott, és ezek révén a szlovákiai magyar civil társadalom szervezeti felvirágoztatásában, erőfeszítéseinek összehangolásában, a határon átnyúló regionális kapcsolatok kialakításában is fontos szerepet játszott.

Továbbá, és talán ez a fontosabb: megszületésétől fogva egy szabad, hatalmi parancsok és központilag megadott módszertani utasítások nélküli kutatói együttműködés kereteit kínálta. A kreativitás így megszületett intézményes tere ugyanis szinte mindenki számára vonzó lehetett, aki szlovákiai magyarként társadalomtudományok valamelyikét akarta művelni. Megjegyzendő, hogy a szlovákiai magyarság 1996-ban nem rendelkezett számos, minden tudományterületet művelő kutatóréteggel. 1989 előtt a diktatúra hatékony eszköztárral rendelkezett a társadalomtudományos vizsgálódások körében tartásához, az utolsó, a magyar társadalomtudományosság fejlődését pedig különös odafigyeléssel akadályozta.

A szlovákiai magyaroknak így főállású kutatói kevesen, a közösség létszámához mérten nagyon kevesen voltak. És akik még az ilyen körülmények közt is kutatásra adták a fejüket, azok igyekezete előtt általában tekintélyes akadályok álltak. Főként, ha eredményeik kellemetlenek voltak. Ezeket az akadályokat maguknak kellett leküzdeniük, közösségi segítségig alig számíthattak.

Ezért különleges fontossággal bírt, és bír ma is, hogy az újonnan alakuló intézet levegőjét tisztának, kellemesnek, inspirálónak érezzék, valahányszor csak belélegzik. De ugyanez állt a többi, az intézetben folyó munkálatra is. Amikor és amennyire csak lehetett, az adott személy, személyek elképzelései szolgáltak kiindulási alapként, és az intézet azokhoz igyekezett megteremteni a feltételeket. Ez az elv persze nem érvényesülhetett mindig és maradéktalanul, ám azt látni és érezni lehetett, hogy a helye elsődleges.

A harmadik cél már nehezebben volt elérhető. A nemzeti elválasztás rendje persze nem zár hermetikusan, ám az is elég, ha a kapcsolatokat korlátok közt tartja. Amennyiben az intézet eredményei pusztán a szakmai közösség látószögébe kerülnek, akkor szűrhetőek. A széles nyilvánosság csak a továbbengedetttekkel ismerkedhet meg. Ezt a problémát mindmáig nem oldotta meg az intézet, de az is fontos, hogy egyáltalán megfogalmazódott.

Amire bizton számíthat az a szlovák értelmiség nem kis részének érdeklődése. A két nemzet kultúrájának összefonódása annyira nyilvánvaló, (Liszka 2006, 43–47. p.) hogy így vagy úgy minden a kérdéskörrel akár csak távolról is kapcsolatba kerülő kutatót módszertani kihívások elé állítja. Ebben a rendben vált a Fórum Intézet – és ezt most már túlzás nélkül állítható – fontos, sőt egyes kérdésekben megkerülhetetlen tényezővé.

Ennek azonban nem szabad eltakarnia azt a tényt, hogy eredményeinek „populárizálása”, tehát Ernest Gellner felfogásából kiindulva az a cél, hogy a nép, azaz értelmezésünkben a társadalom, sőt egy államban a nemzet kultúrájának részévé váljon az adott kérdésben továbbfejlesztve, változtatva az eddig uralkodó felfogáson, Szlovákiában továbbra is távoli maradt.

A térség kis nemzeteit jelentős kihívás elé állítja a huszonegyedik század. A kihívás új forrásai azonban már nem önmaguk, tehát az egymás ellen táplált nacionális agresszivitásuk. A globalizáció negatív vetületei új és nagy veszélyt jelentenek e kultúrák számára, mást, mint a korábbi nemzeti harcaik mai vetületei. Ám Közép-Európa kis nemzetei manapság úgy néznek szembe a 21. század kihívásaival, hogy korábbi harcaik örökségét is tovább szeretnék vinni. Ezen a ponton állítható, hogy a korábbi évszázad problémáinak megoldatlansága tovább gátolja, hogy a megfelelőjenek az új évszázad kihívásainak.

A nacionális agresszivitás ezen a ponton válik ismét akadállyá. Legfeljebb a politikai vezetőknek engedi a szándékaik taktikai összehangolását, a nép, a népek továbbra is a nemzeti elválasztás béklyójában maradnak. Korábbi előítéleteik foglyaiként el kell fogadniuk, hogy vezetőik ellenségeskedései szükségesek, sőt szükségszerűek, esetleges együttműködésük pedig csak pillanatnyi érdekeik által diktált taktikai döntés, s nem több. Hiszen több a mai felfogásuk szerint nem is lehet.³ Nem lehet e népek kulturális összetartozása, és végképpen nem a sorsközössége.

3 Ebben az értelmezésben a jelentés igazságelméletének két alapelve csak viszonylag érvényesíthető.

Az első: „egy állításnak csak akkor és csak akkor van jelentése, ha verifikálhatóan igaz vagy hamis.” A második: „két mondat jelentése azonos, ha minden lehetséges megfigyelés igazgá vagy hamissá teszi őket.” (Reichenbach 1998, 41–42. p.) A jelentés ugyanis nemcsak a társadalomtudományok általánosítási nehézségeibe ütközik, hanem a nemzeti küzdelem látásmódjának korlátaiba is.

Az eddig domináns politikai stratégia oly módon próbálta megfogalmazni az európaiak összetartozásának közös tudatát, hogy a mostani önazonosságuk belső ellentmondásait feloldásuk helyett megkerülte.⁴ Politikai közösséggé válásukhoz azonban nem lehet megkerülni azokat az értékrendi problémákat, amelyek egészen az egymással vívott háborúig és egymás elnyomásáig terjedően állították szembe őket egymással. Lényegi kritikájuk híján továbbra is hat annak a felfogásnak számos eleme, amelyik megszüntette a térség korábbi pozícióját a világban. Ám nyilvános és közös vitájuk nem alkotja az európai politikai közbeszéd elsőrendű részét. Vezetőik és polgáraik elsősorban saját országaik, és ami még fontosabb, saját nemzeteik problémáit vitatják. Szomszédjaikról és a többiekéről továbbra is keveset tudnak, és azt is saját nemzeti szemüvegükön keresztül láttatják velük. Ami azt jelenti, hogy továbbra is a saját nemzetük sikere a legfőbb, mindenki másé felett álló érték, s ebből a nézőpontból értékelendő minden egyéb.⁵

A mérték a többiekénél uralkodó politikai közbeszéd alappilléreinekél húzódik. Ezek kritikája kívül esik az elfogadhatón. A felek politikailag nem bírálhatják egymás nemzetfelfogását, akkor sem, ha lényegüket tekintve térnek el egymástól. Nem lehet politikai téma az, ahogy saját nemzeti múltjukat látják, akkor sem, ha a másik fél meghódításának, elnyomásának időszakait tekintik történelmük legdicsőbb pillanatainak. Így pedig nem lehet közösen vallott a múlt, csak egymás melletti, sőt esetenként egymással szembeni.⁶ Az együtt megélt történelem csak közös szempontok alapján tehető közössé.⁷

A hallgatás legfőbb oka a politikai vezetőréteg nagyobbik ellenérdekeltsége, valamint az értelmiség többségének begyökerezettségéé. Az államok mostani politikai vezetőrétegeinek legitimitása lényegileg ugyanabban a nemzetállami hagyományban gyökerezik, mint az Európai Unió megalakulása előtt.

Az eddigi felfogás olyan értékelése, amelyik alapvető szempontja az egyes emberek nemzeti fejlődésének szabadsága, tehát a nemzeti szabadság és egyenlőség univerzális értékévé emelése, világossá tenné a hatalmi terjeszkedés és nemzeti elnyomás időszakait, valamint a vágyat ez iránt. Mivel a nacionalizmus tömegidentitás, ezért azt is láthatóvá tenné, miként tették tömegigénnyé mások nemzeti alávetését. Hogyan vált

4 Lásd az alábbi dokumentumokat: The Future of the Union – The Laeken declaration. (PRESIDENCY CONCLUSIONS EUROPEAN COUNCIL MEETING IN LAEKEN 14 AND 15 DECEMBER 2001.) Vagy: Declaration on European Identity (Copenhagen, 14 December 1973)

5 Az elméletek individualitásának és logikai és empirikus, valamint logikai ekvivalenciájának feltételeit tárgyalja Quine 1998, 130–136. p.

6 Quine szerint: „Ezen az úton azonban paradoxonhoz jutunk. Az igazság, mondja a kulturális relativizmus képviselője, kultúrához kötött. Amennyiben azonban ez így lenne, akkor a kultúrrelativistának a saját kultúráján belüli igazságát is abszolútnak kellene tekintenie. Nem hirdetheti a kulturális relativizmust, anélkül, hogy ne haladná meg, és nem haladhatja meg anélkül, hogy ne kellene feladnia.” Quine 1998, 136. p.

7 E közös szempontok elméletileg lehetnek a nemzeti célok összehangolásán alapuló közös érdekszempontok. Ám ennél többek is lehetnek. Lehetnek ugyanis az egyetemes emberi értékekkel összefüggésbe hozott szempontok, különösképpen a felvilágosodás óta folyamatosan fejlődő emberi jogi tanítással.

az államon belüli nemzeti egyenlőtlenség a nemzeti többségek által elfogadott, sőt kívánatos állapot. De azt is, hogy milyen szerepet játszott a nemzeti értelmiség ebben a folyamatban. Valamint a nemzeti érdek mobilizáló ideológiává emelése miféle torzulásokat okozott az emberi szabadság és egyenlőség értelmezésében, majd alkalmazásában államról államra.

A térség továbblépésének egyik fontos lehetősége egymás alapos megismerése volna. Méghozzá a megismerés mindegyik formája által. A szlovákiai magyar tudományosság intézményesülése új lehetőséget nyit erre. A magas kultúra egyik kulcsfontosságú területének, a tudományosságnak nyithat olyan kaput, amelyen keresztül lépve a másik nemzet magas kultúrájának ez a területe populárisrá tehető.

Egymás szempontjainak, nézőpontjának, argumentumainak megismerése az egyik előfeltétele az együttműködés és béke nemzeti jellegének. Nevezetesen, hogy alapját a népek, a nemzeteket alkotó emberek békevágya adja. Ám ehhez mindenképp meg kell ismerniük egymást. Méghozzá nemcsak a politikai reprezentációnak, a gazdasági elitnek és persze az értelmiségnek a kérdéskörrel foglalkozó részének, hanem a két közvéleménynek.⁸

Az egyik módszertaninak is nevezhető kihívás, amelyik a szlovákiai magyar kisebbség tudományos életének ismételtelen szembe kell néznie, éppen a nemzeti elválasztás következménye: a nemzeti érdek által vezérelt szemléletmóddal. Kisebbségiként különösen élesen jelenik meg ez a szempont. Hiszen maga az eredeti, hagyományos cél, az alapvető fontosságú kutatások elvégzése is nagyobb feladat, és saját nemzeti tudományosságának popularizálását is nehezebben folytathatja. A maguk népét kellene fel emelni azon akadályok ellenére, amelyet a nemzetállam emel.⁹ És emellett a huszonegyedik század kihívásainak is meg kellene felelnie.¹⁰

Ehhez a kutatók egy fontos képességgel bírnak. Ismerik az adott szomszéd nyelvét és általa tudományterületük jelentősebb teljesítményeit. De a közéletet és a politikát is megtapasztalták.

Ám mindez csak akkor lehet elég, ha közvetíteni tud. Akkor, ha segítségével több is eljut a másik közvéleményhez, mint saját eredményei. Ha általuk megismerhetik a szomszéd nemzet legkiválóbb tudományos teljesítményeit.

Ez önmagában ahhoz ugyan nem elég, hogy a nemzeti harc nézőpontjának dominanciát egy csapásra feloldja. De abban segíthet, hogy a sokan, a korábbiaknál sokkal többen kezdjenek gondolkodni a korábbi nemzeti állítások mai érvényességén és mai értelmén. A megismerés és véleménycsere kijuttatása a tudományos műhelyek Közép-Európában többféleképpen őrzött falai közül új lendületet adhatnak az itteni kultúráknak.

8 Moritz Schlick az alábbiaképpen jellemzi a tudás végső fundamentumát: „Az ismeret eredetileg eszköz az élet szolgálatában.” „Az előrelátások bekövetkezésével tudományos célt érünk el: ismeretörömbben van részünk, a verifikáció örömeiben, abban a nagyszerű érzésben, hogy helyesen találtunk el valamit.” (Schlick 1999, 37. p.)

9 Ezek az akadályok persze nemzetállamonként sajátosak.

10 A társadalomtudományok nemzetközisége mindenképp módszertani tekintetben erősödik. Emellett nyilvánvaló, hogy a nemzeti kisebbségek sem vonhatják ki magukat az új évszázad hatásai és folyamatai alól. Ezek pedig gyakran kultúrájukra is jelentős hatással vannak.

A kisebbségi tudományosság alapfeladatai azonosak azokéival, akik többségben vannak. Az egyes társadalomtudományok módszereivel kellene vizsgálnia közösségének életét, mindazt, ami összefügg vele, valamint persze bármi mást, amit az adott kutató fontosnak tart.

Ám mint minden a nemzeti egyenlőtlenség állapotába kényszerített közösségnél, itt is megjelenik még valami. Ez pedig éppen a nemzeti egyenlőség és szabadság korlátozásának a kérdésköre.¹¹ Ha a nemzeti tudomány egyik alapvető küldetése a nemzet, tehát immár nemcsak a privilegizált rendek, hanem mindenki felemelése, akkor meg kell mutatnia az adott kultúrához tartozó emberek nemzeti szabadságához és egyenlőségéhez vezető útját. Ha erre nem képes, akkor csak az alávetettségének kialakulását, egyes területeit és folyamatát, valamint következményeit írja le és dokumentálja. Kiutat azonban nem kínál.¹²

A tudomány a modern európaiak többsége által elvárt feladata a fejlődés előmozdítása. A modernitás egyik, ha nem a legfontosabb motorjaként tekintenek rá. A társadalomtudományoknak persze a társadalmi problémákra kellene megoldást kínálniuk. Egy nemzeti kisebbség társadalomtudósainak egyebek között a kisebbség sajátos gondjaira is.

A modernitás lényege az a meggyőződés, hogy az emberiség fejlődhet, méghozzá saját erőfeszítéseinek eredményeképpen. A fejlődéshez azonban új gondolatok, felfedezések kellene, olyanok, amelyek révén jobbá, szebbé, egészségesebbé, igazságosabbá, hatékonyabbá tehető az emberi világ. Ezt tették azok, akik kiöltötték a modern államiság alapelveit, a társadalom szabályait, a gazdaság szabályozásának újabb és újabb modelljeit és sok minden mást.

Egy nemzeti kisebbség társadalomtudományosságának az az alapkérdése, hogy képes-e erre saját közössége vonatkozásában. Tud-e segíteni azon a közösségen, amelyből kinőtt, és amelyre nap mint nap támaszkodik. Vagy megáll helyzetének, bajainak leírásánál.

Ha az egyéni szabadság lényegi eleme, hogy a politikai hatalom fenyegetése nélkül saját módján fejezheti ki egyéni elképzelését önmagáról és a világról, akkor az egyének közösségeinek is bírnuk kell e szabadsággal. Ha ugyanis egyes közösségek rendelkeznek vele, mások pedig nem, akkor azok, amelyek mások közösségi szabadságának szabályai szerint fejezhetik ki önmagukat, meg vannak fosztva szabadságuk egy részétől. Anyanyelvüket, kultúrájukat, életmódjuk számos elemét enyhébb esetben is másodrendűvé minősíti az állam, tehát az általa preferált mögé szorítja. Súlyosabb esetben pedig üldözi. De a két eljárás kombinációja is megjelenik, egyes korokban üldözi, másokban másodrendűvé teszi. Közben mindkettőt helyesnek, igazolhatónak

11 Tehát olyan univerzális társadalmi és politikai értékeké, amelyek a modern világ eszmei alappillérei közé tartoznak.

12 „Így ahhoz, hogy a tudomány fejlődése folytatódjék, és racionalitása ne csökkenjen, nemcsak sikeres cáfolásokra, de pozitív sikerekre is szükség van. Azaz elfogadható gyakorisággal olyan elméleteket kell létrehozunk, amelyek új előrejelzéseket, elsősorban új hatások, új, ellenőrizhető következmények előrejelzését eredményezik, olyanokét, amelyekre az új elméletet megelőzően még senki sem gondolt.” (Popper 1998, 118. p.)

tartja.¹³ Lényegük ugyanis azonos: a másik kultúra háttérbe szorításának helyes és igazolható volta. Emiatt a módszer, ahogy ez megtörténik, elsősorban a történelmi helyzet függvénye. Tenni azt helyes, amit a körülmények lehetővé tesznek. Az egyes módszereknek a hatékonyság a mércéje, nem pedig az egyetemes emberi szabadság és egyenlőség. Ahol a kettő kiáltóan kerül szembe egymással, ott többekben ébreszt részt az üldözöttek sorsa. Ám körükben is csak egészen ritkán jelenik meg a nemzeti egyenlőség követelése. Általában az embertelenség ellen emelik fel szavukat. Ez azonban a probléma lényegét nem oldja meg.

A nacionalizmus egyik nagy előnye a korábbi szellemi állapottal szemben a magas kultúra popularizálása volt.¹⁴ A popularizálást azonban összekapcsolták az elválasztással. Ezen túljutva lehetne megfélemlíteni a csoportos sajátosságokat az egyetemes emberi szabadság és egyenlőség elveinek. Itt kapcsolódhatna az ember nemzeti szabadsága az egyetemes emberi szabadsághoz.

A nemzeti elmaradás nem lehet nemzeti érdek. A globalizáció korában különösképpen nem. Az elmaradás a mások, az erősebbek befolyása alá kerülést eredményezi, azaz az olyannyira hangoztatott nemzeti szuverenitást veszélyezteti. Az egyes kis nemzetállamok valós választási lehetősége korunkban abban áll, hogy önként egyesülnek-e a nemzeti szabadság és egyenlőség elvei mentén, vagy a gyorsabban fejlődő erősebbek vonják lépésről lépésre a saját hatalmukba őket.¹⁵ A hagyományos nemzeti szuverenitás ugyanis megtarthatatlan a globalizáció korában.

Ma, hogy Európa nemzeteivel és elsősorban egymással összefogva meghaladják-e korproblémáikat, és új lendületet adnak-e a kontinens fejlődésének, vagy továbbra is életben tartják azokat az okokat, amik miatt a huszadik században elmaradtak a világ más részei mögött. Ezek a kultúrák pedig ezer szállal kötődnek egymáshoz és persze függnek is egymástól.

Irodalom

- Barnes, Barry-Bloor, David 1998. Relativizmus, racionalizmus és tudásszociológia. In: Laki János (szerk.): *Tudományfilozófia*. Budapest, Osiris Kiadó-Láthatatlan Kollégium.
- Coudenhove-Calergy, Richard 1988. *Pan-Europe*. Paris, Presses Universitaires de France.
- Gellner, Ernest 1995. A nacionalizmus és a komplex társadalmak kétféle kohéziós formája. In: *Eszmék a politikában: a nacionalizmus*. Pécs, Tanulmány Kiadó.
- Liszka József 2006. Két part között... *Fórum Társadalomtudományi Szemle*, 4. sz. 37–54. p.

13 Az egyik legtipikusabb esetei a második világháború utáni etnikai tisztogatások. A relativizmus és a racionalizmus viszonyáról lásd: Barnes-Bloor 1998, 206–207. p. A szerzők szerint „a tudományos élet szereplői azért nem szeretik a relativizmust, mert gátolja a moralizálást. A dualista nyelvezet a maga demarkációival, szembeállításával, rangsorolásaival és érzékelésével könnyen felhasználható a politikai propaganda vagy az önmagunknak való gratulálás céljára”.

14 A magas kultúra popularizálása egyben sokak felemelkedése előtt is megnyitja a kaput.

15 Már Coudenhove-Calergy felhívja erre a figyelmet Európa vonatkozásában az első világháborút követően. Lásd: Coudenhove-Calergy 1988.

- Popper, Karl K. 1998. Igazság, racionalitás és a tudományos tudás gyarapodása. In: Laki János (szerk.): *Tudományfilozófia*. Budapest, Osiris Kiadó–Láthatatlan Kollégium.
- Quine, Willard V. 1998. A világ empirikusan ekvivalens rendszereiről. In: Laki János (szerk.): *Tudományfilozófia*. Budapest, Osiris Kiadó–Láthatatlan Kollégium.
- Reichenbach, Hans 1998. A jelentés. In: Laki János (szerk.): *Tudományfilozófia*. Budapest, Osiris Kiadó–Láthatatlan Kollégium.
- Schlick, Moritz 1999. Az ismeret fundamentumai. In: Forrai Gábor–Szegedi Péter (szerk.): *Tudományfilozófia*. Budapest, Áron Kiadó.

LÁSZLÓ ÖLLÖS

OUR NATIONAL MINORITY AND SCIENCE

National identity had also meant the socialization of scientific and artistic elements of human identity, and, with it, the emergence of modern political community. The former feudal loyalty and faith ties have been modified by such knowledge and skills that provide the opportunity even for people previously considered to be simple, to rethink their society and state as a whole. Still, even with this limitation, national freedom becomes cultural freedom thank to the possibility of cultural advancement. But, cultural freedom has a specific weakness. Particularly, cultural freedom can be jeopardized even if the first generation human rights, in their classical sense, are guaranteed by the state, and it can as well be ensured even if human rights are not guaranteed for anybody at all. It means that even dictatorships can declare that they protect the national rights of their citizens against the oppressive intentions of other nations, as they provide for their education in the mother tongue, make possible that many elements of their popular culture become part of high culture supported by the state, and, instead of previous despise, they appreciate, what more, occasionally even promote the preservation of their customs and traditions, and make some of their symbols common with those of the state. On the contrary, constitutional democracies can also oppress those whom they do not perceive as carriers of national culture considered as primary by the state. Although the state formally respects their human rights, but it interprets them in such a way that their culture, language and other important characteristic features can never become equal to those of the majority. So, within minority culture constrained in this unequal position, high culture and scientism should be made subject of public discourse, i.e. become a public domain while it is not an objective of the nation state's main forces. The given national minority has to address all the three challenges. One of them is the question how to examine the past, present and future of its own community. The second, how to present the results to its own people? And the third, how to get the message to the national majority's public opinion. The founders of the Forum Minority Research Institute in 1986 faced all these questions.